

[Time: 2 ½ Hrs.]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
  2. All questions carry equal marks.
  3. Draw diagram, wherever necessary.
  4. Use of map stencil is allowed

Q.1 A) Briefly explain the world population growth and its present scenario. 15

OR

B) Explain the various characteristics of population for development developing countries.

Q.2 A) Give a detailed account of climatic & geographical influences on density variation in rural and urban dimensions. 15

OR

B) Describe the concepts of degradation, displacement and placelessness.

Q.3 A) Compare and contrast the issues of gender disparity at the world level and India. 15

OR

B) Write in detailed the changing patterns of economy & its impact on population.

Q.4 A) Define a term migration. Explain the types, factors and consequences of migration. 15

OR

B) Explain population dynamics and population as social capital.

Q.5 Write short notes any Three from the following. 15

- 1) Demographic Transition
  - 2) Optimum Population
  - 3) People, Society and Culture
  - 4) Human Rights and Protection
-

[मराठी रूपांतर]

[वेळ: २½ तास]

[गुण: ७५]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३. आवश्यक तेथे आकृती काढा.
४. नकाशा टेन्सिल वापरण्यास अनुमती आहे.

प्र.१ अ) जागतिक लोकसंख्या वाढ आणि त्याची सध्याची परिस्थिती थोडक्यात स्पष्ट करा.

१५

किंवा

ब) विकसनशील देशांच्या विकासासाठी लोकसंख्येची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.२ अ) ग्रामीण आणि शहरी परिमाणांमधील घनतेच्या भिन्नतेवर हवामान आणि भौगोलिक प्रभावांचे तपशीलवार वर्णन द्या.

१५

किंवा

ब) अधःपतन, विस्थापन आणि स्थानहीनता या संकल्पनांचे वर्णन करा.

प्र.३ अ) जागतिक स्तरावर आणि भारतातील लैंगिक असमानतेच्या मुद्द्यांची तुलना करा आणि विरोधाभास विशद करा.

१५

किंवा

ब) अर्थव्यवस्थेचे बदलते स्वरूप आणि त्याचा लोकसंख्येवर होणारा परिणाम तपशीलवार लिहा.

प्र.४ अ) स्थलांतरची व्याख्या करा. स्थलांतराचे प्रकार, घटक आणि परिणाम स्पष्ट करा.

१५

किंवा

ब) लोकसंख्या गतिशीलता आणि लोकसंख्या सामाजिक भांडवल म्हणून स्पष्ट करा.

प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर टिपा लिहा.

१५

- १) लोकसंख्याशास्त्रीय लाभांश
- २) इष्टतम लोकसंख्या
- ३) लोकसंख्या एक संसाधने
- ४) मानवी हक्क आणि संरक्षण